

Zamanın Likya yollarında...

“ Son limana girdi demirledi gemi,
çıkılmak üzere
çünkü ne rüzgardan ne de gün
ışığından medet var artık
ışık taşıyan şafağı terkettin sonra
Kaptan Eudemos
oraya gömüldü batan gün misali
kısır ömürlü gemisi kırılmış
bir dalga gibi ”

Geçmiş zaman insanların yaptıkları karşısında hayranlık ve şaşkınlık duymak bugünün sıradan insanının bir gafı sadece. Bizden farklılar mıydı, yetenek, algı ve duygu bakımından? Likyalı Kaptan Eudemos bin yıl öncesinden veriyor yanıtını, bir mezar taşına işlenmiş şiiriyle. Kardeşlerimizin topraklarındayız. Sürüp giden, her şeyi birbirine bağlayan zamanın Likya yollarında.

Bütün sırlarını baharda ele veriyor doğa, baharda kumsalda bile çiçekler açarmış, bilmezdim. Portakal ağaçlarının çiçekleri olurmuş, beyaz, küçük; nasıl da güzel kokarlarmış. Nar çiçeğinin ateşli kırmızısını görmek için de buralara bahar da gelmek gerekirmiş. Yaz sıcağında kuru sular, baharda zümrüt rengiymiş. Doğa sır vermede geveze ama tarih sırlarla dolu hala. Dillerini bile henüz çözemediğimiz, iç birlikleri güçlü, bağımsızlığa, özgürlüğe düşkünlükleriyle tanınan bir halkın topraklarındayız. Herodot'un "Birbirlerine korkunç yeminlerle bağlanarak düşmanlara saldırdılar ve Ksanthos'ta oturanların tümü de sa-

vaşarak ölmüş oldular" dediği bir halkın ülkesinde. Lykia ana hatlarıyla Köyceğiz'den Antalya'ya çekilecek bir çizginin güneyinde uzanan bölgeye yayılıyor. Antik dönemdeki toplam nüfusun 200.000 kişi olduğu tahmin ediliyor. Nereden ve ne zaman gelmişlerdi? Antik dönem tarihçisi Herodot, kökenlerinin Girit'ten geldiğini yazıyor. Son araştırmalarla birlikte, Likyalıların Anadolu'dan Girit'e gittikleri, sonra oradan yeniden Anadolu'ya döndükleri ileri sürülüyor. Nasıl olursa olsun, eş zamanlı yaşayan halkların kaynaklarından ve tarih kitaplarından edinilen bilgiler, Likya tarihinin milattan önce 1400'e kadar gittiğini söylüyor. Sonrası bağımsızlık mücadelesiyle geçen bir tarih. Örneğin M.Ö 42'de, Roma gücünün dışında kalan tek Küçük Asya bölgesi Likya'dır.

Antik dönem yollarının sırlarını çözmeyi kendine iş edinmiş İngiliz Kate Clow, günlerce süren keşif gezileri sonucunda Likya Yolu'nun 500 km'lik yürüyüş haritasını çıkardı. Kendi keşfini yapacaklar için taş taş, ağaç ağaç işaretler koydu, Likya zamanının yollarına. Bir de kitap yazdı. Keşfini projelendirdi, Kültür Bakanlığı'nın kapısını çaldı. Garanti Bankası sponsor oldu. Şimdi bölgenin her yerinde Likya yoluna girişleri ve çıkışları gösteren sarı tabelalar var. Henüz kitapçılarda sadece İngilizcesi bulunan Likya Yolu kitabını rehber alıp herkes bir yerden başlayabilir. Üç saatlik yürüyüşten, yedi saatlik yürüyüşe istediğiniz etabı kitapsız da yürüyebilirsiniz, çünkü bölgede her yerde Likya yolu tabelalarıyla karşılaşmak mümkün.

Biz şanslıydık, etabı daha önce Kate ile yürümüş rehberimiz Atıl, bizim yerimize taşlara, ağaçlara konmuş kırmızı işaretleri takip ediyordu. Doğu Likya'nın yedişer saatlik iki etabını iki günde yürüdü. İlk gün yürüyüşümüz Kemer Tekirova'da Likya Tabelası'ndan başladı. Çıralı'da biten etap 19 km. Öğle saatlerine kadar denizi solumuza alarak ve bahar güneşinden sakınmadan yürüdü. Dünya yuvarlakmış meğer, dağlardan bakmak gerekmiş denizin ufukta çizdiği kavise. Bu etap, son bölümü hariç (onunla da iyi bir ayak kabıyla başedilebilir, bir bölümde kayalık iniş ve ayrıca üç dik çıkış ve iniş var ama akla gelenin tersine çıkış yormuyor, iniş yoruyor) yumuşak yürüyüş tercih edenler için çok uygun, yorucu değil ve her dönemeçte karşılaşılan ıssız koyların yaptığı "Haydi denize" çağrısıyla da bol ödüllü bir yürüyüş. Sonrasında gene orman ve denizle birlikte yürüyüş devam. Bahar ortası, her yerden binbir dağ çiçeği fişkırmıştı. Ama ne fişkıрма! Yedi saatlik yürüyüşün sonunda Çıralı'daydık.

Dünya yuvarlakmış meğer! Dağlardan bakmak gerek, denizin ufukta çizdiği kavise.

7 saatlik yürüyüşün sonunda buradayız. 1936'da Fransızlarca yapılmış Geridanya Feneri'nde.

İkinci günün mükafatı Gelidonya Feneri olacaktı. 1936 yılında Fransızlarca yapılmış Fener'in sorumluluğu yıllardır babadan oğula geçiyor. Ama gelecekte kadınlar iktidarı ele alacak gibi görünüyor. Şimdi sorumluluk genç Mustafa'nın ve daha çok yeni bir kız babası. 17 km'lik etap Adrasan koyundaki Likya tabelasından başladı bu kez. Yol boyunca üçü sert olmak üzere beş tırmanış, beş iniş var ama sanki dünden daha güzel ve kolay gibi geldi hepimize. Orman içinden hiç çıkmadık, ama hep denizin rehberliğinde. Heyelan nedeniyle kimi işaretler ortadan yok olmuştu ve kısa süreliğine kaybolduk. Zorlu çıkışlarda olağanüstü manzaralar eşliğinde molalar verdik. Çook uzaklardan görünen başlangıç noktamıza bakıp bakıp "Biz mi yürüdük bu kadar yolu" deyip deyip şaşırıdık. Son inişte Gelidonya Feneri küçücük görünüyordu, ama biz sevinç içindeydik, doğa yürüyüşlerinin amacı elbette bir hedefe varmak, zirve yapmak değildir ama yürüyüş sonu mükafata da hayır denmemeli. Bugünün hediyesi tarihi fener ve Mustafa'nın ailesinin misafirperverliğiydi.

Sonrası, Ankara'nın henüz yeşermemiş bozkırına dönüş. Bu doğru bir ifade olmadı; sonrası iyilik güzellik!

Daha ayrıntılı bilgi için: www.lycianway.com

Not: Nerede kalırsanız, Çıralı'da ya da Olympos'da her bütçeye uygun kalacak pansiyonlar var. Bilmeyenler için, bölge Caretta Carettaların yuurtlama alanı olduğu için korumada. Küçük, şirin pansiyonlar ve uzun bir kumsalı var.

